

Sağlık Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin Organ Bağışına Yönelik Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılması: Lisans ve Önlisans Örneği / Comparison of Knowledge, Attitudes and Behaviors of Health Education Students Towards Organ Donation: An Example of Undergraduate and Associate Degree

Canan SARI¹, Leyla ADIGÜZEL², Birsnel Canan DEMİRBAĞ³

¹. Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Programı, canan.sari@trabzon.edu.tr

². Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, leylaozkara@gmail.com

³. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, cdemirbag@gmail.com

Gönderim Tarihi | Received: 09.05.2022, Kabul Tarihi | Accepted: 29.05.2023, Yayın Tarihi | Date of Issue: 01.12.2023

Atrf | Reference: "SARI, C.; ADIGÜZEL, L.; DEMİRBAĞ, B. C. (2023). Sağlık Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin Organ Bağışına Yönelik Bilgi ve Tutumlarının Karşılaştırılması: Lisans ve Önlisans Örneği. Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK), 8 (3), s.507-518, DOI: <https://www.doi.org/10.25279 / sak.1114190>"

Öz

Giriş: Yapılan pek çok eğitim ve kamu spotuna rağmen ülkemizde organ bağıışı henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır. **Amaç:** Bu araştırmanın amacı, sağlık alanında lisans ve önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin organ bağıışı ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi ve birbiriyle karşılaştırılmasıdır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin Doğusundaki iki ayrı üniversitede Meslek Yüksekokulu'nda önlisans eğitimi gören 280 öğrenci ile Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü 1. ve son sınıfta lisans eğitimi gören 350 öğrenci oluşturdu. Araştırma verileri "Sosyodemografik Özellikler ile Organ Bağış Genel Bilgi Formu" ve "Organ Bağış Tutum Ölçeği" kullanılarak toplandı. Veriler tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız gruplarda t testi kullanılarak değerlendirildi. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlendi. **Bulgular:** Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, lisans düzeyindeki öğrencilerin %70.3'ünün organ bağıışı ile ilgili eğitim aldığı, %55.1'inin organlarını bağıışlamayı düşündüğü, fakat %11.4'ünün organ bağıışçısı kartına sahip olduğu, %79.5'inin Türkiye'deki organ bağıışı ile ilgili yasayı bilmediği belirlendi. Önlisans düzeyindeki öğrencilerin ise %55.7'sinin organ bağıışı ile ilgili eğitim aldığı, %52.5'inin organlarını bağıışlamayı düşündüğü, fakat %6.3'ünün organ bağıışçısı kartına sahip olduğu, %89.8'inin Türkiye'deki organ bağıışı ile ilgili yasayı bilmediği saptandı. Lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin cinsiyet, organ bağıışı yapma ve çevrede organ bağıışı yapılan kişi olması durumu ile organ bağıışına yönelik pozitif tutum olması arasında anlamlı ilişki olduğu belirlendi ($p < 0.05$). Önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin organlarını bağıışlama, organ bağıışı ile ilgili eğitim alma ve çevrede organ bağıışı yapılan kişi olması durumu ile organ bağıışına yönelik pozitif tutum olması arasında anlamlı ilişki olduğu saptandı ($p < 0.05$). **Sonuç ve öneriler:** Araştırmada katılımcıların organ bağıışına karşı pozitif tutum sergiledikleri ve çoğunlukla organ bağıışı yapmayı düşündüğü, fakat organ bağıışçı kartına sahip olmadıkları belirlendi. Öğrencilerin organ bağıışına yönelik bilgi düzeyi ve olumlu tutumlarının artırılması amacıyla organ bağıışına yönelik ders içeriklerinin oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Organ bağıışı, Öğrenci, Tutum

Abstract

Introduction: Despite many trainings and public service announcements, organ donation has not yet reached the desired level in our country. **Aim:** The aim of the research is to determine and compare the

knowledge, attitudes and behaviors of students studying at undergraduate and associate degree levels in the field of health regarding organ donation. Material and Method: The study group of the research consisted of two different universities in the East of Turkey 280 students studying at the Vocational School and 350 students studying in the 1st and last year of the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences. The data collected using the "Sociodemographic Characteristics and Organ Donation General Information Form" and the "Organ Donation Attitude Scale". Data were evaluated using descriptive statistics and independent groups t-test. Statistical significance level was determined as $p < 0.05$. Results: The findings obtained from the research, 70.3% of undergraduate students received training on organ donation, 55.1% thought to donate their organs, but 11.4% had an organ donor card, 79.5% did not know the law regarding organ donation. It was determined that 55.7% of the students at the associate degree level received training on organ donation, 52.5% were considering donating their organs, but 6.3% had an organ donor card, and 89.8% did not know the law regarding organ donation. It was determined that there was a significant relationship between the gender, organ donation and the presence of an organ donor in the environment of the students studying at the undergraduate level and their positive attitude towards organ donation ($p < 0.05$). It was determined that there was a significant relationship between the status of the students studying at the associate degree level, donating their organs, receiving training on organ donation, and having a positive attitude towards organ donation ($p < 0.05$). Conclusion: In the study, it was determined that the participants had a positive attitude towards organ donation and mostly thought of organ donation, but they did not have an organ donor card. In order to increase the knowledge level and positive attitudes of students towards organ donation, course contents for organ donation should be created.

Keywords: Knowledge, Students, Organ donation, Attitude.

1.Giriş

Organ nakli; görev ve fonksiyonunu yapamayan bir organın yerine, beyin ölümü gerçekleşmiş kadavra donör veya canlı vericiden alınan organın nakledilmesi işlemidir (Yıldız ve diğerleri 2017). Organ bağışı; kişinin yaşarken kendi özgür iradesini kullanarak tıbbi olarak yaşamı sona erdikten sonra ise belgelendirilmek şartıyla başkası tarafından doku ve organlarının kullanılmasına onay vermesi durumudur (Yiğit & Aygin, 2020). Organ nakli bekleyen kişilere sağlanacak organ temini, organ bağışı ile gerçekleşmektedir (Karasu ve diğerleri, 2015). Türkiye’de son yıllarda organ nakli gerektiren hastalıkların artışına paralel nakil bekleyen hasta sayısı da yükselmiştir. Fakat bu artışa karşılık yapılan bağış sayısı oldukça düşüktür (Karasu ve diğerleri, 2015; Kökcü, 2020). Türkiye Organ Nakli Vakfı tarafından yayınlanan 2021 Haziran verilerine göre Türkiye’de 24 bin 990 kişinin organ beklediği, bu sayının her yıl % 20 oranında arttığı, nakil bekleyen hastaların %10’unun nakil olamaması sonucunda organ yetmezliği nedeniyle hayatını kaybettiği belirlenmiştir (www.organ.saglik.com.tr, 2021; www.tonv.org.tr, 2022). Yapılan çalışmalarda Türkiye’deki organ bağışçı sayısının bilgi eksikliği nedeni ile düşük olduğu saptanmıştır (Gürler & Topal Hançer, 2020; İbrahimoglu & Urhan, 2019; Dumanlı ve diğerleri, 2019; Yılmaz & Demirağ, 2019). Bu doğrultuda; özellikle kadavra vericiden yapılan organ bağışında kişinin vücut bütünlüğünün tamamıyla bozulacağı düşüncesi, halk arasında yaygın olan organ mafyası inancı, hekim tarafından verilen beyin ölümü kararına güvenmeme ve İslam dininin organ bağışına karşı olumlu tutumunun yeterince aktarılmaması kişilerin bilgi eksikliğine neden olan faktörlerdir (Efil ve diğerleri, 2013; Kavurmacı ve diğerleri, 2014; Kökcü, 2020).

Türkiye’de organ bağışını arttırmak için yapılması gereken temel adım; organ bağışına yönelik yanlış inançların önlenmesi ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesidir. Organ bağışı konusunda toplumun bilinçlenmesine önemli katkı sağlayan meslek grubu sağlık çalışanlarıdır. Yapılan çalışmalar sağlık çalışanlarının ılımlı, destekleyici tutumunun kişilerin organ bağışına katılma oranını artırdığı belirlenmiştir (Efil ve diğerleri, 2013; Kavurmacı ve diğerleri, 2014). Bu sebeple geleceğin sağlık profesyonelleri olarak sağlıklı ilgili bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin; organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı; temel görevi organ

bağışı konusunda halkı bilinçlendirerek Türkiye'deki bağışçı sayısının artırılmasına katkı sağlayacak olan lisans ve önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin organ bağışı ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi ve birbiri ile karşılaştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda araştırma soruları ise;

1. Lisans eğitimi gören öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışları nasıldır?
2. Önlisans eğitimi gören öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışları nasıldır?
3. Lisans ve önlisans eğitimi gören öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışları arasında fark var mıdır?

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırma Türü

Bu araştırma, sağlık alanında eğitim gören lisans ve önlisans öğrencilerinin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı-karşılaştırmalı tipte yürütüldü. Araştırmaya çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran öğrenciler dahil edildi.

2.2. Araştırma Yeri ve Zamanı

Araştırma, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki iki ayrı üniversitede Meslek Yüksekokulu'nda Yaşlı Bakımı, Evde Hasta Bakımı, Fizyoterapi ve İlk ve Acil Yardım programlarında önlisans eğitimi gören 280 öğrenci ile Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü 1. ve 4. sınıfta lisans eğitim gören 350 öğrenciyle yürütüldü. Araştırmada öğrencilerin okula başladıkları zaman ile son sınıf (lisans öğrencilerinde 4. sınıf, önlisans öğrencilerinde 2. sınıf) arasındaki bilgi, tutum ve davranış farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple araştırmaya lisans grubunda 1. ve 4.; önlisans grubunda ise 1. ve 2. sınıf öğrencileri dahil edilmiştir.

2.3. Evren, Örneklem ve Örneklem Yöntemi

Araştırmanın evrenini, önlisans eğitimi gören 280 ve lisans eğitimi gören 350 öğrenci oluşturdu. Örneklem sayısının belirlenmesinde ise evreni belli örneklem yöntemi ($N \cdot t^2 \cdot p \cdot q$) / [$d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q$] kullanıldı. %95 güven aralığı, %5 hata payı, %50 görülme sıklığı doğrultusunda minimum öğrenci sayısı önlisans eğitimi gören öğrenciler için $n=163$; lisans eğitimi gören öğrenciler için ise $n=184$ olarak belirlendi. Belirlenen örneklem, evreni temsil edebilme gücünün artırılması amacıyla önlisans eğitimi gören 255, lisans eğitimi gören 185 öğrenci ile araştırma tamamlandı.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri "Sosyodemografik Özellikler ile Organ Bağışı Genel Bilgi Formu" ve "Organ Bağışı Tutum Ölçeği (OBTÖ)" ile toplandı.

Sosyodemografik Özellikler ile Organ Bağışı Genel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan form; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, organ bağışı hakkında bilgi alma durumu, organ bağışçı kartına sahip olma, ailelerinin organ bağışına yönelik tutumu gibi 21 sorudan oluşmaktadır (Efil ve diğerleri, 2013; Yıldız ve diğerleri, 2017; Yiğit & Aygin, 2020; Dumanlı ve diğerleri, 2019; Tetik & Cebesoy, 2018; Yılmaz & Demirağ, 2019).

Organ Bağışı Tutum Ölçeği (OBTÖ): Ölçek 1986 yılında Parisi ve Katz tarafından geliştirilmiş, 1995'te Kent ve Owens tarafından revize edilmiş, 2015 yılında ise Yazıcı Sayın tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Yazıcı Sayın, 2015). Ölçeğin Türkçe formu organ bağışı

tutumuna yönelik 20 pozitif 20 negatif toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında pozitif tutum, negatif tutum alt boyutu ve genel ölçek puanı cronbach alfa katsayıları sırası ile 0.925, 0.914, 0.857 olarak belirlenmiştir. Araştırmada lisans öğrencileri için pozitif tutum, negatif tutum alt boyutu ve genel ölçek puanı cronbach alfa katsayıları sırası ile 0.927, 0.935, 0.928; önlisans öğrencileri için pozitif tutum, negatif tutum alt boyutu ve genel ölçek puanı cronbach alfa katsayıları sırası ile 0.905, 0.908, 0.907 olarak belirlenmiştir. Yüksek pozitif ve düşük negatif puanlar organ bağışı konusunda gönüllü tutumların güçlü olduğunu göstermektedir. Ölçek her bir maddesi, tamamen katılıyorum seçeneği ve hiç katılmıyorum arasında değişen altı seçenekli Likert formdadır. Ölçeğin pozitif maddeleri "Yardımsızlık, Ahlakî Değer ve İnançlar" alt boyut olup, alınabilecek puanlar 20-120 arasında değişmektedir. Organ bağışı ile ilgili negatif tutumların değerlendirildiği "Tıbbi Olarak İhmal Edilme" ve "Bedensel Yaralanma Korkusu" alt boyutlarının her biri 10 sorudan oluşmaktadır. Algılanan tıbbi ihmal edilme ve bedensel yaralanma korkusu alt boyut puanları 10-60 arasında değişmektedir. Total negatif tutum puanları ise 20-120 arasındadır.

2.5. Veri Toplama

Çalışmanın verileri 20 Kasım 2020- 21 Ocak 2021 tarihleri arasında toplandı. Çalışmanın yapılabilmesi için öncelikle katılımcılara çalışmanın amacı hakkında bilgi verildi, daha sonra sözlü ve yazılı bilgilendirilmiş onam alındı.

2.6. Etik Hususlar

Araştırma öncesinde araştırmanın yapıldığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Tonya Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü'nden yazılı izin alındı. Araştırmanın yürütülebilmesi amacıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (23247859/ 17.09.2020-225) etik kurul onayı alındı.

2.7. İstatistiksel Analiz

Araştırmanın verileri Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for 22 paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri kullanıldı. Çalışmanın verilerinin normal dağılıma uygunluğu hem önlisans hem de lisans öğrencileri için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılarak belirlendi. Sayısal verilerin birbiri arasında karşılaştırılmasında bağımsız verilerin normal dağılıma uyduğu saptandı. Bu sebeple sayısal verilerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi kullanıldı, istatistiksel anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

3. Bulgular

Katılımcılardan hemşirelik öğrencilerinin; %87'si kadın, %54.6'sı birinci sınıf öğrencisi, %70.3'ü organ bağışı ile ilgili eğitim almış, %23.8'i bu eğitimi mezun olduğu liseden aldığı, %98.9'u böbreğin bağışlanabileceğini bildiği ve %7.6'sının organ bağışının nasıl yapıldığını bilmediği belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	Lisans		Önlisans	
	n	%	n	%
Yaş ortalaması	19.68±1.41 min:18/max:25		19.51±1.46 min:17/max:28	
Cinsiyet				
Kadın	161	87.0	193	75.7
Erkek	24	13.0	62	24.3
Eğitim görülen sınıf				
Birinci sınıf	101	54.6	141	55.3
İkinci sınıf	-	-	114	44.7
Dördüncü sınıf	84	45.4	-	-

Organ bağıışı ile ilgili eğitim alma durumu				
Evet	130	70.3	142	55.7
Hayır	55	29.7	113	44.3
Organ bağıışına yönelik eğitiminin alındığı yer*				
Eğitim görülen lise	44	23.8	83	33.5
Şu an eğitim görülen okul	25	13.5	8	3.1
Kongre ve seminerler	13	7.0	20	7.8
Hizmet içi eğitim olarak staj yapılan hastane	16	8.6	3	1.2
Diğer**	40	21.7	33	13.0
Hangi organlar bağıışlanabilir*				
Böbrek	183	98.9	249	97.6
Karaciğer	163	88.1	197	77.3
Kalp	135	73.0	191	74.9
Kornea	109	58.9	138	54.1
Akciğer	124	67.0	151	59.2
Yüz	65	35.1	87	34.1
Kol	54	29.2	64	25.1
Bağırsak	55	29.7	73	28.6
Organ bağıışı nasıl yapılır*				
Kişinin kendi iradesiyle gönüllü olarak	154	83.2	153	60.0
Hastanelerin ilgili birimlerine başvurularak	134	72.4	150	58.8
Organ nakil merkezine başvurularak	143	77.3	155	60.8
İki tanık eşliğinde yapılır	25	13.5	21	8.2
Tam olarak bilmiyorum	14	7.6	16	6.3

*: Birden çok şık işaretlenmiştir. **: Arkadaş çevremden, internetten araştırarak.

Hemşirelik öğrencilerinin; %11.4'ünün organ bağıışı kartına sahip olduğu, %49.7'si ailesinin organ bağıışına yönelik bakış açısını kararsız olarak ifade ettiği, %55.1'i organlarını bağıışlamayı düşündüğü, %10.3'ünün organlarını nasıl bağıışlanacağını bilmediği için organlarını bağıışlamadığı saptandı. Hemşirelik öğrencilerinin %17.8'i ailesinde ya da çevresinde organ bağıışı bekleyen bir kişi olduğu, %79.5'inin Türkiye'deki organ bağıışı ile ilgili yasayı bilmediği ve %91.4'ünün yasayı öğrenmek istediği belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Organ Bağışına Yönelik Bilgi Durumlarının Dağılımı

Özellikler	Lisans		Önlisans	
	n	%	n	%
Organ bağıışsızı kartı sahip olma (organlarını bağıışlama) durumu				
Evet	21	11.4	16	6.3
Hayır	164	88.6	239	93.7
Ailenizin organ bağıışına yönelik bakış açısı				
Desteklerler	48	25.9	53	20.8
Desteklemezler	45	24.3	40	15.7
Kararsızlar	92	49.7	162	63.5
Organ bağıışı yapmayı düşünme durumu				
Evet	102	55.1	134	52.5
Hayır	13	7.1	17	6.7
Kararsızım	70	37.8	104	40.8
Organ bağıışı yapmak istememe nedeni*				
Hekimlerin verdiği beyin ölümü kararına güvenmeme	14	5.8	13	5.1
Organ bağıışının günah olduğunu düşünme	14	5.8	7	2.8
Nasıl bağıışlamak gerektiğini bilmeme	20	10.3	27	10.6
Bağıışlanan organların suiistimal edileceğini düşünme	9	5.3	11	4.3
Diğer**	16	8.2	12	4.4
Ailede veya çevrede organ nakli bekleyen hasta olma durumu				
Evet	33	17.8	37	14.5
Hayır	152	82.2	218	85.5
Organ bağıışı ile ilgili yasayı bilme durumu				
Evet	38	20.5	26	10.2
Hayır	147	79.5	229	89.8
Cevabımız hayır ise yasayı öğrenmek isteme durumu				
Evet	169	91.4	137	53.7
Hayır	16	8.6	118	46.3

*.Birden fazla şık işaretlendi; **: Yapılan nakillerin başarısız olduğunu düşünme, psikolojik olarak tuhaf geldiğini düşünme

Önlisans grubu öğrencilerin %75.7'si kadın, %55.3'ü birinci sınıf öğrencisi, %55.7'sinin organ bağıışı ile ilgili eğitim almış, %33.5'inin bu eğitimi mezun olduğu liseden aldığı, %97.6'sı böbreğin bağışlanabileceğini bildiği ve %6.3'ünün organ bağışının nasıl yapıldığını bilmediği belirlendi (Tablo 1). Önlisans grubu olan öğrencilerin; %6.3'ünün organ bağışçı kartına sahip olduğu, %63.5'inin ailesinin organ bağışına yönelik bakış açısını kararsız olarak ifade ettiği, %52.5'i organlarını bağışlamayı düşündüğü, %10.6'sının organlarını nasıl bağışlanacağını bilmediği için organlarını bağışlamadığı saptandı. Önlisans grubu öğrencilerin %14.5'inin ailesinde ya da çevresinde organ bağıışı bekleyen bir kişi olduğu, %89.8'inin Türkiye'deki organ bağıışı ile ilgili yasayı bilmediği ve %53.7'sinin yasayı öğrenmek istediği belirlendi (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin Organ Bağıışı Tutum Ölçeği'nin pozitif tutum göstergesi olan "Yardımseverlik ve Ahlaki Değerleri/İnançları" alt boyut puan ortalaması 104.00+15.05; negatif tutum göstergeleri olan "Tıbbi Olarak İhmal Edilme Korkusu" alt boyutu puan ortalaması 45.88+11.64 ve "Bedensel Yaralanma Korkusu" alt boyutu puan ortalamasının 42.74+12.65 olup, toplam ölçek puanının 192.63+29.63 olduğu belirlendi (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Organ Bağıışı Tutum Ölçeği Toplam ve Alt Grup Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçek alt puanı ve toplam ölçeği	Lisans			Önlisans		
	Min	Max	Ort/ss	Min	Max	Ort/ss
Yardımseverlik ve ahlaki değerleri / inançları	42	120	104.00+15.05	30	120	99.24+16.97
Tıbbi olarak ihmal edilme korkusu	15	60	45.88+11.64	13	60	44.57+11.07
Bedensel yaralanma korkusu	11	60	42.74+12.65	12	60	42.46+11.26
Toplam ölçek puanı	101	240	192.63+29.63	99	234	186.28+29.29

Önlisans grubu öğrencilerin Organ Bağıışı Tutum Ölçeği'nin pozitif tutum göstergesi olan "Yardımseverlik ve Ahlaki Değerleri/İnançları" alt boyutu puan ortalaması 99.24+16.97; negatif tutum göstergeleri olan "Tıbbi Olarak İhmal Edilme Korkusu" alt boyutu puan ortalaması 44.57+11.07, "Bedensel Yaralanma Korkusu" alt boyutu puan ortalamasının 42.46+11.26 olup, toplam ölçek puanının 186.28+29.29 olduğu belirlendi (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Organ Bağıışı Tutum Ölçeği toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Eğitim durumu		Pozitif tutum "Yardımseverlik ve Ahlaki Değerleri / İnançları" Ort (SS)	Negatif tutum "Tıbbi Olarak İhmal Edilme Korkusu" Ort (SS)	Negatif tutum "Bedensel Yaralanma Korkusu" Ort (SS)	Toplam ölçek puanı Ort (SS)
Sınıf düzeyi	Lisans	1. sınıf	103.06 (14.64)	45.75 (11.29)	42.50 (11.92)	191.31 (28.60)
		4. sınıf	104.96 (15.58)	45.91 (12.12)	42.84 (13.50)	193.72 (30.79)
		t; p	0.854; 0.395	0.096; 0.923	0.184; 0.854	0.551; 0.582
	Önlisans	1. sınıf	98.75 (18.07)	44.07 (11.77)	41.76 (12.04)	184.59 (29.99)
		2. sınıf	100.01 (15.07)	45.29 (10.16)	43.46 (10.46)	188.75 (28.58)
		t; p	0.581; 0.567	0.880; 0.380	1.196; 0.233	1.127; 0.261
Lisans	Kadın	104.87 (54.12)	46.21 (11.56)	42.54 (12.85)	193.63 (29.18)	
	Erkek	98.12 (18.25)	43.66 (12.18)	44.12 (11.37)	185.91 (32.39)	

Cinsiyet		t; p	2.067; 0.040	0.478; 0.318	0.108; 0.579	0.138; 0.235
		Önlisans	Kadın	100.09 (16.05)	44.59 (10.82)	42.86 (11.21)
		Erkek	96.59 (19.45)	44.50 (11.90)	41.22 (11.23)	182.32 (32.33)
		t; p	0.059; 0.953	0.059; 0.953	0.994; 0.321	1.224; 0.222
Organ bağışı hakkında bilgi sahibi olma	Lisans	Evet	103.44 (15.43)	47.46 (11.11)	43.33 (13.31)	194.24 (30.43)
		Hayır	105.30 (14.17)	42.16 (12.12)	41.34 (10.92)	188.81 (27.55)
		t; p	0.768; 0.443	2.884; 0.004	0.979; 0.329	1.139; 0.256
	Önlisans	Evet	101.45 (13.65)	45.14 (11.27)	42.92 (11.86)	189.52 (28.15)
		Hayır	96.46 (20.11)	43.84 (10.82)	41.88 (10.49)	182.20 (30.31)
		t; p	2.352; 0.019	0.908; 0.353	0.730; 0.466	1.995; 0.047
Organ bağışı yapma	Lisans	Evet	114.09 (5.27)	44.80 (12.39)	46.76 (16.44)	196.66 (28.68)
		Hayır	102.70 (15.41)	46.02 (11.58)	42.23 (12.05)	190.96 (29.42)
		t; p	3.392; 0.001	0.449; 0.654	1.550; 0.123	2.162; 0.032
	Önlisans	Evet	102.37 (23.86)	44.68 (12.10)	46.73 (14.73)	193.31 (34.33)
		Hayır	99.03 (16.45)	44.56 (11.10)	42.20 (10.98)	185.81 (28.95)
		t; p	0.761; 0.447	0.796; 0.966	1.392; 0.165	0.991; 0.322
Çevrenizde organ bağışı gerektiren kişi olma durumu	Lisans	Evet	105.19 (14.34)	46.78 (11.44)	43.85 (12.03)	194.85 (29.83)
		Hayır	98.48 (17.18)	41.72 (11.83)	37.63 (14.23)	177.84 (24.04)
		t; p	2.349; 0.020	2.289; 0.023	2.559; 0.010	3.242; 0.001
	Önlisans	Evet	99.61 (16.88)	45.33 (10.86)	43.26 (11.21)	188.21 (29.76)
		Hayır	97.08 (17.53)	40.08 (11.42)	37.75 (10.53)	174.91 (23.65)
		t; p	0.839; 0.020	2.702; 0.007	2.784; 0.006	2.580; 0.010

Tablo 4'te katılımcıların organ bağışı tutum ölçeğinden aldıkları puanlar farklı değişkenler ile karşılaştırıldı. Çalışmada hem lisans hem de önlisans grubundaki öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf ile organ bağışına yönelik pozitif ve negatif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0.05$). Çalışmada önlisans grubu öğrencilerin cinsiyeti ile organ bağışına yönelik pozitif ve negatif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0.05$). Fakat hemşirelik öğrencilerinden kadın olanların erkeklere göre organ bağışına yönelik pozitif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$).

Organ bağışı hakkında bilgi sahibi olan hemşirelik öğrencilerinin negatif tutum olan "Tıbbi Olarak İhmal Edilme Korkusu" alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$). Organ bağışı hakkında bilgi sahibi olan önlisans öğrencilerinin ise "Yardımsızlık ve Ahlaki Değerleri/İnançları" alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$).

Organlarını bağışlayan önlisans öğrencilerinin organ bağışına yönelik hem pozitif hem de negatif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0.05$). Organlarını bağışlayan hemşirelik öğrencilerinin ise organ bağışına yönelik pozitif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$). Çalışmada hem hemşirelik hem de önlisans grubundaki öğrencilerden çevresinde organ bağışı gerektiren kişi olanların; organ bağışına yönelik hem pozitif hem de negatif tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$), (Tablo 4).

4. Tartışma

Bu çalışmada sağlık alanında önlisans ve lisans eğitimi gören öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışları değerlendirilmiştir. Türkiye'de kişiler tarafından organ bağışı oldukça yetersizdir (Karasu ve diğerleri, 2015; Kökcü, 2020). Toplumun organ bağışı konusunda bilgilendirilerek, bağışçı sayısının artmasına katkı sağlayacak kişiler sağlık çalışanlarıdır. Bu sebeple geleceğin sağlık profesyonelleri olacak sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve

davranışlarının belirlenmesi önemlidir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda hem lisans hem de önlisans grubundaki öğrencilerin organ bağışı hakkında bilgi aldıkları belirlendi. Yapılan diğer çalışmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda benzer şekilde katılımcıların organ bağışı hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir (Kurt ve diğerleri, 2018; Kulakçı Altıntaş, 2018). Araştırmada hem lisans hem de önlisans öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgiyi büyük oranda mezun oldukları liseden edindikleri, her iki grup içinde üniversite eğitimi sürecinde organ bağışı hakkında eğitim alan öğrenci sayısının oldukça düşük olduğu saptandı. Yapılan diğer çalışmalarda katılımcıların organ bağışına yönelik bilgi kaynağı yaş grubu ve sağlık alanında çalışma/eğitim görme durumuna göre farklılık göstermektedir. Yetişkin bireyler ile yapılan çalışmalarda organ bağışına yönelik bilgi edinme kaynağı çoğunlukla televizyon ve internet gibi sosyal medya iken (Yiğit & Algin, 2020; Üçgün ve diğerleri, 2017); sağlık alanında çalışan/eğitim gören kişilerin sıklıkla eğitim sürecinde bilgi edindikleri belirlenmiştir (Kurt ve diğerleri, 2018; Kulakçı Altıntaş, 2018). Buna ilaveten her iki grupta sınıf düzeyinin organ bağışına yönelik bilgi, tutum ve davranışları arasında farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu durum hem lisans hem de önlisans öğrencilerinin organ bağışına yönelik eğitimi seçmeli ders kapsamında yada seminer olarak almış olmaları ile açıklanabilir. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise her iki gruptaki öğrencilerin çoğunlukla organ bağışı hakkında eğitim gördükleri lisede bilgi aldıkları halde; hem organ bağışının iki tanık huzurunda yapılması gerektiği hem de organ bağışına yönelik ülkemizdeki yasayı bilmedikleri ifade etmeleridir. Özellikle gelecekte toplumun organ bağışına yönelik bilgilendirilmesinde görev alacak öğrencilere verilen eğitimlerin güncel ve içeriğinin detaylı olması gerekmektedir. Organ bağışına yönelik yapılan çalışmaların tamamında katılımcılara organlarına yönelik görüşleri ve organlarını bağışlama durumları ayrı ayrı sorgulanmıştır. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla çalışmamıza benzer şekilde katılımcıların organlarını bağışlamayı düşündüğü, fakat organ bağışçı kartına sahip kişi sayısının oldukça az olduğu saptanmıştır (Soysal & Kaya 2019; Yiğit & Algin, 2020; Kökcü, 2020). Bu durum toplumda organ bağışına yönelik olumlu tutuma sahip olunmasına rağmen organ bağışı hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını düşündürmektedir. Diğer tarafta katılımcıların neden organ bağışı yapmak istemedikleri sorgulandığında hem lisans hem de önlisans grubundaki öğrencilerin sırası ile organlarını nasıl bağışlaması gerektiğini bilmediği, hekimlerin verdiği beyin ölümü kararına güvenmediği ve organ bağışının günah olduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda çalışmamız ile benzer olarak katılımcıların yeterince bilgi sahibi olmaması ve hekimlerin verdiği karara güvenmeme durumu organ bağışına engel olmaktadır (Kurt ve diğerleri, 2018; Yılmaz & Demirağ, 2019; Caymaz & Aydın, 2020). Fakat çalışmamızdan farklı olarak yapılan bazı çalışmalarda katılımcıların öldükten sonra bedenine zarar verilmesini istemediği için bağışta bulunmayı kabul etmediği belirlenmiştir (Cebeci ve diğerleri, 2015; Kulakçı Altıntaş, 2018; Tetik & Cebesoy, 2018). Bu sebeple kişilerin organ bağışına yönelik bilgi düzeyinin artırılırken organ bağışı koordinatörlüğünde görevli hekim ve hemşireler tarafından vücuttan bağışlanacak organın nasıl çıkarıldığı, beyin ölümü kararının tam olarak hangi şartlarda verildiği ve din görevlileri tarafından İslam dininin organ bağışına yönelik bakış açısı açıkça ifade edilmelidir.

Önlisans öğrencilerinin cinsiyetinin organ bağışına yönelik tutum üzerinde etkili değilken; lisans öğrencilerin arasında kız öğrencilerin organ bağışına yönelik pozitif tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde Güler ve ark. tarafından hemşirelik öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada cinsiyeti kız olan öğrencilerin erkeklere göre organ bağışına yönelik pozitif tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Güler ve diğerleri, 2020). Fakat çalışmadan farklı olarak Baykan ve arkadaşları tarafından tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada cinsiyetin organ bağışına yönelik tutum üzerinde etkili olmadığı belirlenirken; bazı çalışmalarda ise erkek öğrencilerin organ bağışına karşı negatif tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Baykan ve diğerleri, 2009; Sarıgöl Ordın ve diğerleri, 2018; Gezginci ve diğerleri, 2020). Bu durum kız öğrencilerin erkeklere kıyasla empati duygusunun daha yüksek olmasına bağlı olabilir.

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda lisans grubundaki öğrencilerin önlisansa göre daha fazla oranda organ bağışçısı kartına sahip oldukları saptandı. Ayrıca organ bağışına yönelik bilgi sahibi olan öğrencilerden önlisans öğrencilerinin pozitif tutum puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Önlisans

grubunda organ bağışına yönelik bilgi sahibi olan öğrencilerin pozitif tutum oranının yüksek olması istenilen ve beklenen bir durumdur. Bu durum organ bağışına yönelik verilen eğitimlerin öğrenciler üzerinde olumlu katkı sağladığı olarak düşünülebilir. Diğer taraftan organ bağışına yönelik bilgi sahibi olan lisans öğrencilerinin ise negatif tutum olan "Tıbbi Olarak İhmal Edilme Korkusunun" daha yüksek olduğu belirlendi. Bu sebeple öğrencilere verilen eğitimlerde özellikle tıbbi olarak ihmal edilme korkusunu önlemeye yönelik eğitim içerikleri oluşturulmalıdır.

Çalışmada, her iki grupta çevresinde organ bağışı gerektiren kişi olan öğrencilerin organ bağışına yönelik hem pozitif hem de negatif tutum puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmamıza benzer şekilde yapılan çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Tarhan ve diğerleri, 2013; Topbaş ve Taştan, 2017). Elde edilen bulgular yakınları arasında organ yetmezliği olan bireylerin, hastaların yaşadığı problemleri yakından gözlemleyebilmeleri ve bu kişileri kaybetme korkusu yaşamaları nedeniyle pozitif tutum sergiledikleri düşünülebilir. Fakat diğer taraftan her iki grupta negatif tutum puan ortalamalarının yüksek olması öğrencilerin tıbbi olarak ihmal edilme ve bedensel yaralanma korkusuna yönelik olumsuz düşüncelerinin olduğunu bizlere düşündürmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada hem lisans hem de önlisans grubunda yer alan öğrencilerin organ bağışı konusunda bilgilerinin çoğunlukla lise eğitiminde aldıkları, üniversite eğitimi sürecinde organ bağışına yönelik eğitim alan öğrenci sayısının oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğunlukla organlarını bağışlamayı düşündükleri fakat organ bağışçı kartına sahip olma oranının oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Cinsiyet, organ bağışı hakkında bilgi alma durumunun organ bağışına yönelik pozitif tutumu etkilediği belirlendi. Diğer taraftan çevrede organ bağışı gerektiren bir kişi olma durumunun hem pozitif hem de negatif tutumu etkilediği belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda başta hemşirelik olmak üzere üniversite düzeyinde sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin müfredatında organ bağışına yönelik konulara daha fazla yer verilmesi ya da organ bağışının ayrı bir ders olarak müfredatta yer alması önerilebilir. Böylece öğrencilerin organ bağışına yönelik bilgi düzeylerini artırılarak organ bağışına yönelik pozitif tutum ve davranışlarının gelişmesine olumlu anlamda etkileyebilir.

Çalışmanın Sınırlılığı

Çalışma kapsamında önlisans öğrencilerine göre lisans öğrencilerinin evreni temsil edebilme gücünün daha düşük olması çalışmanın sınırlılığı olarak düşünülmüştür.

Kaynaklar

- Altıntaş, H. K. (2018). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin organ nakli ve bağışı konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 3(3), 210-227.
- Arısoy, A., & Özgür, Ö. (2020). Burdur ilinde yaşayan yetişkin bireylerin organ bağışı tutumu ve etkileyen etmenler. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 15, 80-94.
- Baykan, Z., Naçar, M., Yamanel, R., Uzun, A. Ö., Dağlıtuncezdi, Ş., Davran, H., & Murt, G. (2009). Tıp Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin organ-doku nakli konusundaki bilgi, tutum ve davranışları. *Turkish Journal of Surgery/Ulusal Cerrahi Dergisi*, 25(4), 137-141.
- Caymaz, B., & Aydın, A. (2020). Öğretmenlerin organ bağışına yönelik görüşleri ve tutumları: kastamonu ili örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 93-108.
- Cebeci, F., Sucu Dağ, G., & Karazeybek, E. (2015). Undergraduate nursing students' opinions and attitudes toward organ donation: a survey in a Turkish university. *Journal of Nursing Education and Practice*, 5(9), 83-89.

- Dumanlı, A., Ak, Ö. F., Güleler, R. S., Horzum, F., Çakar, B. N., Ataklı, A., & Gürhan, Ö. Z. (2019). Afyon Kocatepe Üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin organ veya doku nakli ve organ bağışı hakkında bilgi tutum ve davranışları. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 20(2), 58-62.
- Efil, S., Sise, S., Üzel, H., Eser, O. (2013). Afyon ilinde halkın ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi sağlık çalışanlarının organ bağışı konusuna ilgilerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 361-84.
- Gezginci, E., Göktaş, S., Şendir, M. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin öz- duyarlıkları ile organ bağışına yönelik tutumları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 196-207.
- Güler, N., Yılmaz, P., & Erturhan Türk, K. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin organ bağışı hakkındaki tutumları ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(Ek sayı), 38-44.
- Gürler, H., & Topal Hançer, A. (2020). Bir aile sağlığı merkezine başvuran bireylerin organ bağışı konusundaki tutumları. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 28(1), 90-98.
- İbrahimoglu, Ö., & Urhan, S. (2019). Knowledge, attitudes, and behaviors of healthcare workers about organ donation. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 6(2), 142-149.
- Karasu, D., Yılmaz, C., Karaduman, İ., Çınar, Y. S., & Büyükkoyuncu Pekel, N. (2015). Beyin ölümü olgularının retrospektif analizi. *Yoğun Bakım Dergisi*, 6(2), 23-26.
- Kavurmacı, M., Karabulut, N., & Koç, A. (2014). Üniversite öğrencilerinin organ bağışı hakkındaki bilgi ve görüşleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(2), 15-21.
- Kurt, B., Öztaş, D., İlter, H., Akbaba, M., Ozan, T., & Güneş, E. (2018). Konya ilindeki birinci basamak sağlık çalışanlarının organ bağışı hakkındaki bilgi tutum ve davranışları. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(3), 497-504.
- Korkmaz, S. (2020). Organ bağışı tutumları ve dindarlık ilişkisi. *Amasya İlahiyat Dergisi*, 15, 493-516.
- Kökcü, A. T. (2020). Genel kolluk kuvveti öğrencilerinin organ bağışı ve nakli hakkındaki bilgi düzeyleri. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 10(2), 162-170.
- Sarıgöl Ordin, Y., Bilik, Ö., Akpınar Söylemez, B., Ayten Kankaya, E., Çelik, B., & Duğral, E. (2018). Organ bağışına yönelik öğrenci tutumları: hemşirelik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 28-36.
- Soysal, A., & Kaya, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin organ bağışı ile ilgili bilgi, tutum ve davranış düzeyleri: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 717-743.
- Topbaş, E., & Taştan, Ç. (2017). Yakınınızın diyaliz tedavisi görmesi böbrek bağışına yönelik tutumları etkiler mi? *Prog Transplant*, 27(3), 240-245.
- Tarhan, M., Dalar, L., Yıldırımoglu, H., Sayar, A., & Altın, S. (2013). The relationship between the attitudes of patients' relatives towards organ donation and transplantation and their social profiles the relationship between the attitudes of patients' relatives towards organ donation and transplantation and their. *Medical Journal of Bakırköy*, 9(4), 152-158.

- Tetik, S., & Cebesoy, Ü. B. (2018). Ortaokul öğrencilerinin organ bağışına ve nakline yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 486-506.
- Türkiye genelinde geçen yıl 9 bin 477 organ ve doku nakli yapıldı. Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr>
Erişim Tarihi: 14.01.2022.
- Türkiye Organ Nakli Vakfı. Erişim Adresi: <https://www.tonv.org.tr> Erişim Tarihi: 10.01.2022.
- Üçgün, A. B., Başaran, Ö., & Uskun, E. (2017). Isparta il merkezinde yaşayan erişkin bireylerin organ bağışı tutumu ve etkileyen etmenler. *Smyrna Tıp Dergisi*. 32-43.
- Yazıcı Sayın, Y. (2015). Turkish validity and reliability of Organ Donation Attitude Scale. *Journal of Clinical Nursing*, 25(5), 642-655.
- Yıldız, İ., Sabuncuoğlu, M. Z., & Koca, Y. S. (2017). Organ nakli merkezi kurulması bölgede organ bağışını etkiler mi? *SDÜ Tıp Fak Dergisi*, 24(1), 8-11.
- Yılmaz, M., & Demirağ, S. (2019). Tıp fakültesi öğrencilerinin organ bağışı ve nakli ile ilgili bilgi, düşünce ve tutumlarına tıp eğitiminin etkisi. *Ankara Medical Journal*, 19(2), 316-324.
- Yiğit, G., & Algin, D. (2020). Doku organ bağışına yönelik bilgi ve tutumların değerlendirilmesi: Karasu örneği. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 3(1), 76-87.

Beyanlar

Bu çalışma bir tezden türetilmemiş, herhangi bir kurum/kuruluş tarafından desteklenmemiştir. Çalışmanın yürütülebilmesi için Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (23247859/ 17.09.2020-225) etik kurul onayı alınmıştır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazar Katkıları: Fikir: C.S., L.A., B.C.D; Tasarım: C.S.; Denetleme: C.S., L.A., B.C.D; Kaynaklar: C.S., L.A.; Veri toplama/işleme: C.S., L.A., B.C.D; Analiz ve/veya yorum: C.S., L.A., B.C.D; Literatür taraması: C.S., L.A.; Yazı yazan: C.S., L.A.; Eleştirel inceleme: B.C.D.

Extended Abstract

Introduction: Despite many trainings and public service announcements, organ donation has not yet reached the desired level in our country. **Aim:** The aim of the research is to determine and compare the knowledge, attitudes and behaviors of students studying at undergraduate and associate degree levels in the field of health regarding organ donation. **Material and Method:** The study group of the research consisted of two different universities in the East of Turkey 280 students studying at the Vocational School and 350 students studying in the 1st and last year of the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences. The data collected using the "Sociodemographic Characteristics and Organ Donation General Information Form" and the "Organ Donation Attitude Scale". Data were evaluated using descriptive statistics and independent groups t-test. Statistical significance level was determined as $p<0.05$. **Results:** The findings obtained from the research, 70.3% of undergraduate students received training on organ donation, 55.1% thought to donate their organs, but 11.4% had an organ donor card, 79.5% did not know the law regarding organ donation. It was determined that 55.7% of the students at the associate degree level received training on organ donation, 52.5% were considering donating their organs, but 6.3% had an organ donor card, and 89.8% did not know the law regarding organ donation. It was determined that there was a significant relationship between the gender, organ donation and the presence of an organ donor in the environment of the students studying at the undergraduate level and their positive attitude towards organ donation ($p<0.05$). It was determined that there was a significant relationship between the status of the students studying at the associate degree level, donating their organs, receiving training on organ donation, and having a positive attitude towards organ donation

($p < 0.05$). Discussion: Organ donation by individuals is quite insufficient in Turkey. Health professionals are the ones who will contribute to the increase in the number of donors by informing the society about organ donation. For this reason, it is important to determine the knowledge, attitudes and behaviors of students studying in the field of health, who will be the health professionals of the future, regarding organ donation. In line with the findings of the research, it was determined that both undergraduate and associate degree students received information about organ donation. In line with the findings from other studies, it was determined that the participants were similarly knowledgeable about organ donation. Conclusion: In the study, it was determined that the participants had a positive attitude towards organ donation and mostly thought of organ donation, but they did not have an organ donor card. In order to increase the knowledge level and positive attitudes of students towards organ donation, course contents for organ donation should be created.